

VOORBIJ DE ECONOMISCHE GROEI

BREDE WELVAART VOOR ROTTERDAM

INITIATIEFVOORSTEL

GROEN LINKS ROTTERDAM

INHOUD

Voorbij de economische groei 3
Ons voorstel in twee minuten 4
Wat is brede welvaart? 5
Hoe staan we ervoor? 6
Wat willen we bereiken? 8
Hoe gaan we dat bereiken? 10
Wat is er al gezegd? 14
Financiële consequenties 16
Nawoord 17
Ontwerpbesluit 18
Bijlage A: Indicatoren 20
Bijlage B: Meer lezen 23

VOORBIJ DE ECONOMISCHE GROEI

Er liggen grote maatschappelijke vraagstukken op ons bord waar direct actie op moet worden genomen. Op het gebied van subjectief welzijn, materiële welvaart, gezondheid, arbeid en vrije tijd, wonen, samenleving, veiligheid en milieu scoort Rotterdam in de Regionale Monitor Brede Welvaart van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) namelijk erg slecht. Enorme opgaves die je niet kan oplossen door de focus te leggen op economische groei én verbeteren van de economische positie in het ‘hier en nu’. Oftewel focus op de smalle welvaart.
Een veranderende maatschappij vraagt om een breder inzicht waar we als samenleving waarde aan hechten. En een bredere blik hoe we ten minste hetzelfde niveau van brede welvaart kunnen borgen voor latere generaties. GroenLinks ziet kansen voor de gemeente om samen met alle inwoners de brede welvaart in Rotterdam te vergroten en in te zetten op het geluk.

Uit de vele gesprekken die we hebben gevoerd bij de totstandkoming van dit initiatiefvoorstel blijkt de noodzaak om een ander beleid te voeren. Het bedrijfsleven speelt een grote rol in de transitie maar kijkt en wacht op de overheid. Terwijl de overheid verwacht dat bedrijven juist weer de eerste stappen zetten. Daarnaast maken steeds meer Rotterdammers, die vaak ook afhankelijk zijn van de overheid, zich zorgen over de toekomst terwijl het vertrouwen in politiek en burgers aan de andere kant ongekend laag is.

“Als we oprecht willen investeren in het vergroten van de brede welvaart dan moeten we mensen centraal stellen en hen zoveel mogelijk betrekken als er keuzes worden gemaakt.”

GroenLinks vindt daarom dat het tijd is voor verandering. We kunnen niet doorgaan met het gedrag van gisteren als we andere resultaten willen zien. Met het initiatiefvoorstel willen we sturen op een transitie waar de kwaliteit van leven niet alleen maar draait om het inkomen van mensen of andere zaken die in geld zijn uit te drukken. Maar ook over een goede gezondheid, het hebben van een sociaal netwerk, de mogelijkheid om te kunnen bewegen en ontspannen én bovenal een veilige en fijne leefomgeving. En als we gezamenlijk de balans opmaken van al deze wensen dan zetten we dit vervolgens af tegen het feit dat onze mooie planeet geen oneindige grondstoffen heeft. En dat de uitstoot van vervuilende emissies om dit te bereiken, drastische effecten heeft op zowel mens, natuur als dier.

Op meerdere van deze aspecten kan de gemeente stappen zetten, waardoor de brede welvaart in Rotterdam vergroot wordt. Door in kaart te brengen wat er gebeurt op verschillende domeinen van de brede welvaart kan een gedegen discussie gevoerd worden over wat wenselijk is. Daarnaast draagt de brede welvaartaanpak bij aan het vertrouwen in de overheid. Een gemeente die transparant is over haar keuzes en de bijbehorende afwegingen, kan rekenen op meer begrip bij haar inwoners. In een tijd waarin dit vertrouwen ongekend laag is, is de brede welvaartaanpak hard nodig. De brede welvaart indicatoren zijn daarbij een middel om keuzes uit te leggen, zowel voor ambtenaren, als voor de politiek. Het benoemen van de brede welvaartaspecten geeft daarom een kwaliteitsimpuls aan beleid én aan debatten over het huidig en toekomstig beleid.

Het initiatiefvoorstel zou onmogelijk zijn geweest zonder de hulp en steun van Julia en Nelleke. Dank voor jullie uitzoek-, denk-, schrijf- en grafisch werk! Ook een bijzonder woord van dank aan alle medewerkers van de gemeente Rotterdam en de griffie die ons via het ambtelijke traject hebben ondersteund in de afgelopen maanden. Kim Putters van de Sociaal-Economische Raad (SER) voor alle wijze adviezen. En de Rabobank Rotterdam, Planbureau Fryslân, Erasmus Universiteit, Vereniging Zuid Hollandse Gemeenten, Tilburg Univerity, Metropoolregio Rotterdam Den Haag, VNO-NCW West, Rotterdam Central District en team GroenLinks Rotterdam voor de fijne gesprekken en kennisdeling. We zien uit naar behandeling in de gemeenteraad en het gesprek met de stad!

Marvin Biljoen
GroenLinks

ONS VOORSTEL IN TWEE MINUTEN

Het doel van het initiatiefvoorstel ‘voorbij de economische groei’ is dat alles wat Rotterdammers van waarde vinden betrokken wordt in alle aanstaande besluitvorming.

Naast materiële welvaart gaat het ook om zaken als gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving, sociale cohesie, persoonlijke ontplooiing en (on)veiligheid in een transparant proces. Hiermee zal een kwaliteitsimpuls worden gegeven aan beleidsstukken en raadsvoorstellen en er wordt een gesprek met de stad gefaciliteerd.

Dit wil GroenLinks Rotterdam op de volgende manieren realiseren:

- Het in beeld brengen van de huidige stand van de brede welvaart in Rotterdam, met aandacht voor het hier en nu, maar ook het elders en later;
- Waar liggen kansen voor synergie in het verbeteren van aspecten van brede welvaart?
- Als stad een gezamenlijke langetermijnagenda ontwikkelen die als ijkpunt wordt gebruikt voor het bepalen van de inzet op de brede welvaart;
- Het verbeteren van raadsvoorstellen door het toevoegen van een paragraaf over de gevolgen van het beleid voor de brede welvaart;
- Betrekken van de stad, bewoners, wijkraden, ondernemers en belanghebbenden door laagdrempelige gesprekken te voeren over wat brede welvaart voor hen betekent;
- **Onvermijdelijke keuzes** maken door de antwoorden te vinden op de volgende vragen:
  - Aan welk aspect van brede welvaart wordt vooral belang gehecht?
  - Welke **afruilen** tussen de aspecten van brede welvaart zijn aanvaardbaar?
  - Welke afruilen tussen brede welvaart ‘hier en nu’ en ‘elders’ en ‘later’ zijn aanvaardbaar?
  - Wat is de gewenste verdeling van het welzijn onder inwoners van de regio?
- Het verankeren van de brede welvaartaanpak door een verantwoordelijke aan te stellen binnen het college van burgemeester en wethouders;
- Het verankeren van de brede welvaart aanpak binnen de ambtelijke organisatie door een kennisteam in te richten als vraagbaak over de brede welvaart voor ambtenaren;
- Het periodiek ijken van de brede welvaart aanpak, zowel binnen de P&C cyclus, als binnen de beleidscyclus, om bij te sturen waar nodig;

Onvermijdelijke keuzes
Onvermijdelijke keuzes zijn een breed begrip, aangezien niet elke keuze die voor de één onvermijdelijk is, dit voor een ander ook is. In dit geval gaat het om de keuzes die het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) benoemt bij de brede welvaart. Hiervoor geldt ook: geen keuze is ook een keuze. Als we op dezelfde weg doorgaan zonder de onvermijdelijke keuzes te maken, betekent dat de keuze is gevallen op de huidige situatie.

Afruilen
Hiermee wordt bedoeld dat het één wordt opgegeven om het andere te bereiken. Helaas lukt het niet om alles te realiseren, daarom moeten er keuzes gemaakt worden. Voortgang op één aspect van de brede welvaart kan betekenen dat er achteruitgang is op een ander aspect. Afruilen gaat er dan om welke voortgang tegenover welke achteruitgang staat.

WAT IS BREDE WELVAART?

Om een concreet plan op te stellen over de brede welvaart, is het van belang om eerst de definitie van brede welvaart duidelijk te hebben. Zo weet iedereen waar we het over hebben als we dit begrip gebruiken en kan de ambtelijke uitvoering en de politieke besluitvorming op elkaar worden afgestemd. Als iedereen dezelfde definitie van het begrip gebruikt, wordt het gemakkelijker om het te meten en daardoor bij te houden of de aanpak van de gemeente daadwerkelijk effect heeft op de brede welvaart.

De meest gebruikelijke definitie van brede welvaart is als volgt: *Brede welvaart omvat alles wat mensen van waarde vinden. Dit betekent dat naast de consumptie van goederen en diensten, wat traditioneel gezien wordt als welvaart, ook immateriële welvaart zoals gezondheid, milieu en veiligheid meegenomen wordt in het bepalen van welvaart.*

Het Centraal Bureau voor de Statistiek breekt de brede welvaart op in drie segmenten. Het ‘hier en nu’, het ‘later’ en het ‘elders’. Het ‘later’ en ‘elders’ heeft betrekking op het rekening houden met toekomstige generaties en alles buiten de eigen grenzen (in dit geval buiten de gemeentegrenzen). De keuzes die Rotterdam maakt met betrekking tot de brede welvaart hebben invloed op de toekomst, andere gemeentes, Nederland zelf en het buitenland en het is van belang dat dit meegenomen wordt in de besluitvorming. Zo zorgen we ervoor dat de brede welvaart nu, niet ten koste gaat van de brede welvaart van toekomstige generaties en anderen.

Om brede welvaart te concretiseren, wordt vaak gebruikgemaakt van **indicatoren**. In de bijlage wordt per indicator uitgelegd wat deze inhoudt.

Indicatoren
Omdat de brede welvaart veelomvattend is, wordt er gebruikgemaakt van indicatoren om de vele aspecten meetbaar te maken. De indicatoren laten zien hoe de brede welvaart ervoor staat op dat specifieke onderwerp. Over het algemeen worden de indicatoren welzijn, materiële welvaart, gezondheid, arbeid en vrije tijd, wonen, samenleving, veiligheid en milieu gebruikt.

HOE STAAN WE ERVOOR?

Op basis van de vier rollen die het Planbureau voor de leefomgeving identificeert in het rapport “*Brede Welvaart en de SDG’s. Overeenkomsten, verschillen, en rollen voor beleid.*” hebben wij gekeken waar ruimte is binnen de gemeente om de toepassing van de brede welvaart te verankeren. Er wordt al veel gemonitord, maar bijvoorbeeld de effectiviteit beoordelen en keuzes uitleggen is iets wat nog niet goed genoeg gedaan wordt. Hieronder zal kort omschreven worden per rol wat de huidige situatie is.

Monitoren

Er wordt ontzettend veel bijgehouden door de gemeente Rotterdam. Dit is bijvoorbeeld terug te vinden bij de website Onderzoek010, het platform van de afdeling Onderzoek en Business Intelligence (OBI). Verder is het Wijkprofiel een uitgebreide graadmeter over hoe het ervoor staat in verschillende wijken op het fysieke, sociale en veiligheidsgebied. Er is een scala aan monitoren op verschillende domeinen in de gemeente Rotterdam. Denk hierbij aan de Monitor Wonen NPRZ (Nationaal Programma Rotterdam Zuid), Monitor armoede- en schuldenaanpak, GGD Gezondheidsmonitor, CO2-monitor en een cultuurmonitor.

Effectiviteit beoordelen

De effectiviteit beoordelen is iets wat op dit moment weinig voorkomt binnen de gemeente Rotterdam. De Rekenkamer Rotterdam vangt een deel op door onderzoek te doen naar de effectiviteit van beleid naar aanleiding van vragen vanuit de gemeenteraad. De Sustainable Development Goals (SDG) paragraaf bij de begroting en voorjaarsnota geeft vooral de bijdrage van bestaand beleid aan de SDG’s weer, maar er wordt geen waardeoordeel gegeven over de effectiviteit.

Wenselijkheid in kaart brengen

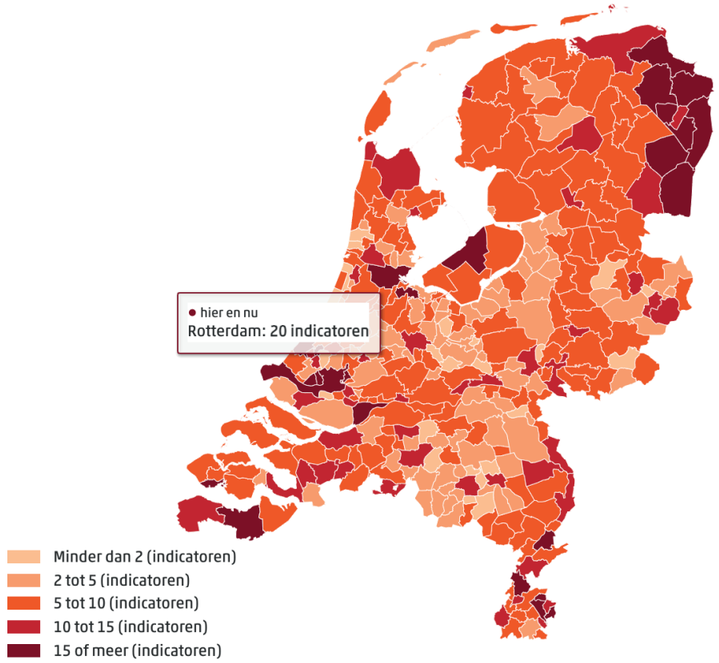
Op verschillende domeinen wordt op verschillende manieren de wenselijkheid in kaart gebracht. Bij de portefeuille wonen gebeurt dit bijvoorbeeld aan de hand van de woonvisie en omgevingsvisies. Bij investeringen wordt gekeken naar vijf omgevingsperspectieven uit de omgevingsvisie Rotterdam. Dit zijn: Compacte stad, Inclusieve stad, Duurzame stad, Gezonde stad en Productieve stad. Er is op het gebied van wenselijkheid in kaart brengen geen integrale werkwijze om de wenselijkheid van beleid voor meerdere domeinen tegelijkertijd in kaart te brengen.

Keuzes uitleggen

Er is binnen de gemeente Rotterdam geen eenduidige manier waarop keuzes worden uitgelegd. Een wethouder geeft vaak mondelinge toelichting waarom bepaalde keuzes gemaakt worden, maar een referentiekader waaraan deze keuzes getoetst worden is er niet. Wel wordt in een raadsvoorstel aangegeven waarop het voorstel gebaseerd is, wat er aan het voorstel vooraf is gegaan en wat mogelijke financiële en juridische consequenties zijn.

1. https://www.pbl.nl/publicaties/brede-welvaart-en-de-sdgs#:~:text=Naast%20overeenkomsten%20zijn%20%20er%20ook,brede%20welvaart%20ontbreken%20duidelijke%20beleidsambities.

Indicatoren onderaan de ranglijst brede welvaart 'hier en nu' en 'later'

Bron: CBS, regionale Monitor Brede Welvaart 2023

De kaart toont het aantal indicatoren waarvoor een gemeente behoort tot het onderste kwart van de ranglijst van gemeenten

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Wij zien dat er kansen liggen bij keuzes uitleggen en wenselijkheid in kaart brengen. Het is duidelijk dat er al genoeg informatie wordt bijgehouden over hoe het met Rotterdam en Rotterdammers gaat. GroenLinks Rotterdam is van mening dat er een kwaliteitsslag gemaakt kan worden wanneer deze informatie gebruikt wordt om beleid beter te onderbouwen en keuzes uit te leggen. Zowel de wenselijkheid in kaart brengen als keuzes uitleggen gebeurt nog niet op een integrale manier waarbij duidelijk wordt wat de gevolgen zijn voor de stad, voor Rotterdammers en voor de toekomst.

Het doel van het initiatiefvoorstel brede welvaart is het creëren van **een transparante aanpak, gebaseerd op de kennis over wat er gebeurt in de stad en de ontwikkelingen die op ons afkomen en een langetermijnvisie om onvermijdelijke keuzes te maken en deze uit te leggen, waardoor een kwaliteitsimpuls wordt gegeven aan beleidsstukken en raadsvoorstellen en een gesprek gefaciliteerd wordt.** Hieronder zullen we uitleggen hoe we elk onderdeel hiervan graag zouden zien.

Transparante aanpak

Het is van belang dat de brede welvaart aanpak een transparante aanpak is. Het moet voor iedereen duidelijk zijn waarop keuzes gebaseerd zijn. Een transparante aanpak laat alle kanten van het beleid zien, zowel de positieve als de negatieve kanten. Daarnaast wordt er niet alleen gekeken naar de gevolgen voor het hier en nu, maar ook naar elders en later. Dat betekent dat bij de keuze voor beleid ook rekening wordt gehouden met de gevolgen voor latere generaties en bijvoorbeeld buurgemeenten. Bijvoorbeeld een voorziening aan de rand van de gemeentegrenzen zal ook door mensen buiten de gemeente gebruikt worden en dit moet ook meegenomen in de besluitvorming. GroenLinks is van mening dat de transparante aanpak bijdraagt aan het vertrouwen van bewoners in de gemeente. Als beleidskeuzes onderbouwd worden aan de hand van de indicatoren, weet een Rotterdammer precies wat voor gevolgen het beleid heeft voor hen. Als bewoners weten waarop een keuze is gebaseerd, zullen ze de keuze ook beter begrijpen. De brede welvaartaanpak kan daarnaast een rol spelen bij de wijkraden, die daardoor een betere link kunnen leggen tussen wat er op het stadhuis gebeurt en wat er in de wijk speelt.

Gebaseerd op kennis binnen de gemeente

Het mag duidelijk zijn dat er enorm veel kennis binnen de gemeente aanwezig is, om alle effecten van beleid op de brede welvaart in kaart te brengen. Het onderzoeksbureau van de gemeente Rotterdam OBI is nu al bezig met de indicatoren van de brede welvaart in de Staat van de Stad. De Staat van de Stad is nu nog gefocust op het hier en nu. Voor de volledigheid van de brede welvaartaanpak is het noodzakelijk dat er ook gekeken wordt naar elders en later. Het is belangrijk om gebruik te maken van de kennis en kunde die nu al aanwezig is, zodat dingen niet onnodig dubbel worden gedaan. Daarnaast weten de afdelingen binnen de gemeente zelf vaak het beste wat de gevolgen zijn van hun beleid en we moeten gebruik maken van deze kennis.

Langetermijnvisie

Een langetermijnvisie of agenda kan een beeld geven van waar we willen dat Rotterdam staat over 30 jaar. Deze visie kan richting geven aan de aanpak van belangrijke opgaven waar we nu, en later, voor staan. Aan de hand van de langetermijnvisie kan de effectiviteit van beleid beoordeeld worden en bijgestuurd worden indien gewenst.

Ook biedt de langetermijnvisie een handvat om keuzes te maken. Met behulp van de visie kunnen we inzetten op de brede welvaart indicatoren die het meeste aandacht nodig hebben om onze doelen te halen voor de toekomst. Elk gemeentebestuur kan de visie herijken en zijn prioriteiten stellen op basis van de monitoring van de brede welvaart in Rotterdam.

Onvermijdelijke keuzes maken

De gemeente moet vaak keuzes maken waarbij verschillende belangen moeten worden afgewogen. Het gebruik van brede welvaart kan helpen bij het maken van deze keuzes. De brede welvaart aanpak geeft een kader waarin de gevolgen van keuzes voor verschillende groepen, nu en in de toekomst, uiteengezet worden. Het Planbureau voor de Leefomgeving geeft in *Brede Welvaart bevorderen: Breed beschouwen en keuzes maken* aan welke onvermijdelijke keuzes er bij de brede welvaart gemaakt moeten worden.[2] Dit zijn:

- Aan welk aspect van brede welvaart wordt vooral belang gehecht?
- Welke afruilen tussen de aspecten van brede welvaart zijn aanvaardbaar?
- Welke afruilen tussen brede welvaart ‘hier en nu’ en ‘elders’ en ‘later’ zijn aanvaardbaar?
- Wat is de gewenste verdeling van het welzijn onder inwoners van de regio?

Voor het succesvol toepassen van de brede welvaart moeten deze vragen bediscussieerd worden, beantwoord en geëvalueerd worden. Als deze vragen niet kritisch behandeld worden, gaat de brede welvaart aanpak niet werken omdat de keuzes niet gemaakt worden. Hierbij is het van belang dat de stad betrokken wordt bij het beantwoorden van deze vragen. Hier is ook een rol weggelegd voor Wijk Aan Zet.

Kwaliteitsimpuls aan beleidsstukken en raadsvoorstellen

Het is uiteraard vanzelfsprekend dat dit initiatiefvoorstel voor ogen heeft om een verbetering door te voeren. Het is belangrijk om op te merken dat de brede welvaart aanpak geen lastenverzwaring voor het werk van ambtenaren moet opleveren. De aanpak moet een kwaliteitsimpuls zijn, die haalbaar moet zijn naast het werk dat er al moet gebeuren. Dit betekent geen extra werk, maar een andere werkwijze die stapsgewijs kan worden ingevoerd.

Gesprek faciliteren

De brede welvaartaanpak werkt alleen als we het gesprek blijven voeren over wat we belangrijk vinden. Het is belangrijk om de vragen die komen uit de onvermijdelijke keuzes blijvend te evalueren, om te kijken of de antwoorden nog wel overeenkomen met wat we belangrijk vinden. De brede welvaart indicatoren zijn een handvat om de gesprekken over wat we willen bereiken te voeren. Dit gesprek moet plaatsvinden op het stadhuis, maar zeker ook daarbuiten. De aanpak wordt pas een succes als deze breed gedragen wordt door de stad. Dit betekent het betrekken van bewoners, wijkraden, ondernemers en organisaties.

2. https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2021-brede-welvaart-bevorderen-breed-beschouwen-en-keuzes-maken-4644.pdf

HOE GAAN WE DAT BEREIKEN?

Nu duidelijk is wat we willen bereiken met de brede welvaartaanpak, is het natuurlijk van belang dat ook duidelijk wordt hoe we dat gaan bereiken. GroenLinks Rotterdam draagt hieronder een aantal concrete punten aan voor het toepassen van de brede welvaartaanpak binnen de gemeente Rotterdam. Deze punten zijn op basis van het document "*Aan de slag met de brede welvaart als gemeente"* van de VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) en verschillende documenten van het Planbureau voor de Leefomgeving.[3]

1 Breng de brede welvaart in beeld

Op basis van de gegevens van het CBS en OBI kan er inzicht komen in de stand van de huidige brede welvaart in de gemeente Rotterdam. OBI maakt voor Staat van de Stad gebruik van indicatoren die overeenkomen met de indicatoren die vaak gebruikt worden voor de brede welvaart. Om niet onnodig werk te creëren is het verstandig om verder te werken met de indicatoren van OBI. Het in kaart brengen van de huidige stand van de brede welvaart zorgt voor een kwalitatieve toets en een startpunt voor een breed maatschappelijk gesprek, zoals benoemd door de VNG.[4] Er is daarnaast een rol weggelegd voor OBI om de stand van de brede welvaart van de gemeente Rotterdam bij te houden. Wederom is het hierbij niet nodig om een totaal nieuwe werkwijze aan te nemen, maar kan de Staat van de Stad en de wijkprofielen omgevormd worden om aan te sluiten bij de brede welvaart aanpak. Dit betekent concreet dat hierbij meer aandacht komt voor de gevolgen voor elders en later, en niet alleen voor het hier en nu.

2 Ontwikkel een gezamenlijke langetermijnagenda

Het toetsen van beleid aan de hand van de brede welvaart gaat beter als er een lange termijn gezamenlijke agenda is waaraan getoetst kan worden. Als we inzichtelijk hebben waar we heen willen, kunnen we beter bepalen wat er nodig is om daar te komen. Het is dus van belang om met de gemeente, politiek, bewoners, wijkraden, ondernemers en andere belanghebbenden een agenda te ontwikkelen waarbij de vraag: "*waar willen we heen met Rotterdam?*" centraal staat. Een concrete datum zoals 2040 of 2050 kan verduidelijken over welke termijn we spreken. Platform31, in samenwerking met Interbestuurlijk Programma Regionale Economie heeft onder aansturing van het economische overleg IPO (Interprovinciaal Overleg), de VNG en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat een handreiking gemaakt voor het Welvaart Model.[5] Dit is gericht op de regio, maar kan gebruikt worden als handvat voor het ontwikkelen van een lange termijn gezamenlijke agenda.

3. https://vng.nl/sites/default/files/2022-03/Aan_de_slag_met_Brede_Welvaart_als_gemeente.pdf
4. https://vng.nl/sites/default/files/2022-03/Aan_de_slag_met_Brede_Welvaart_als_gemeente.pdf
5. https://www.platform31.nl/wp-content/uploads/2023/01/Het-Welvaart-Model-Canvas-Eindrapport-IBP-Regionale_Economie.pdf

3 Verbeter raadsvoorstellen en beleidsnota's

Een concrete toepassing van de brede welvaart is het toevoegen van een paragraaf in raadsvoorstellen waarin ingegaan wordt op de gevolgen van bepaalde keuzes op de brede welvaart van Rotterdammers. Dit kan in een vergelijkbare vorm als hoe nu de financiële consequenties van beleid worden toegelicht bij een raadsvoorstel. Bij de paragraaf brede welvaart komt daarbij naar voren wat de veranderingen zijn op basis van de indicatoren voor het hier en nu en het elders en later. Hoewel het een toevoeging is aan de raadsvoorstellen, betekent dit niet dat de werklast veel zal toenemen. Beleidsmedewerkers hebben vaak al inzichtelijk welke gevolgen bij bepaald beleid horen en de paragraaf zal daardoor alleen een conclusie zijn van deze inzichten. Het is belangrijk om te realiseren dat de paragraaf een kwaliteitsimpuls is en niet onnodig extra werk. Het PBL stelt dat het brede en dwarsdoorsnijdende karakter bij kan dragen aan de navolgbaarheid van beleidskeuzes en dat is precies wat we proberen te bereiken met deze verbetering.[6] Dit betekent ook dat het beter kunnen uitleggen van de keuzes in de brede welvaart paragraaf bijdraagt aan het vertrouwen in de politiek. Zoals al eerder benoemd, een transparante aanpak en uitleg over keuzes zorgt ervoor dat deze keuzes begrijpelijker worden voor de Rotterdammers.

6. https://www.pbl.nl/publicaties/brede-welvaart-en-de-sdgs

4 Voer het gesprek

Het is belangrijk dat mensen betrokken worden bij de brede welvaart aanpak aangezien de brede welvaart gaat over wat mensen belangrijk vinden. De VNG stelt voor om gebruik te maken van laagdrempelige plekken zoals bibliotheken, jongerencentra en wijkcentra om gesprekken te voeren met bewoners, ondernemers en instellingen. Daarnaast is er een rol weggelegd voor de wijkraden, aangezien deze dicht bij de bewoners staan en goed weten wat er speelt in de wijken. Deze gesprekken kunnen gebruikt worden om de antwoorden te zoeken op de vragen die over de onvermijdelijke keuzes worden gesteld. In Rotterdam kan deze dialoog met bewoners bijdragen aan het vertrouwen in de overheid en het gevoel van betrokkenheid bij de gemeente.

Daarnaast moet ook binnen de gemeentelijke organisatie het gesprek gevoerd worden over de onvermijdelijke keuzes die bij de brede welvaart horen. De antwoorden op de vragen die hierbij horen, over welke afruilen acceptabel zijn en welke verdeling van welvaart gewenst is, moeten in samenspraak gevonden worden. Deze antwoorden kunnen daarnaast helpen bij het ontwikkelen van de gezamenlijke langetermijnagenda.

5 Veranker brede welvaart binnen de gemeente

Om ervoor te zorgen dat de brede welvaart-aanpak breed gedragen wordt binnen de gemeente, is het belangrijk om deze aanpak te verankeren in de organisatie. De VNG draagt hier twee punten voor aan, namelijk het beleggen van de brede welvaart binnen het college van burgemeester en wethouders en het beleggen van de brede welvaartaanpak binnen de interne organisatie. Het beleggen van de brede welvaart binnen het college van burgemeester en wethouders zorgt ervoor dat de brede welvaart de centrale plek krijgt die die verdient. Deze verantwoordelijke kan er dan voor zorgen dat iedereen binnen het college de brede welvaart aanpak in hun werkwijze opneemt. Een team binnen de ambtelijke organisatie die zich focust op de brede welvaart aanpak zorgt ervoor dat de aanpak ook verankerd wordt binnen de organisatie. Zij zijn het kenniscentrum en de vraagbaak rondom brede welvaart en kunnen ambtenaren ondersteunen bij het verwerken van de brede welvaart in het beleid.

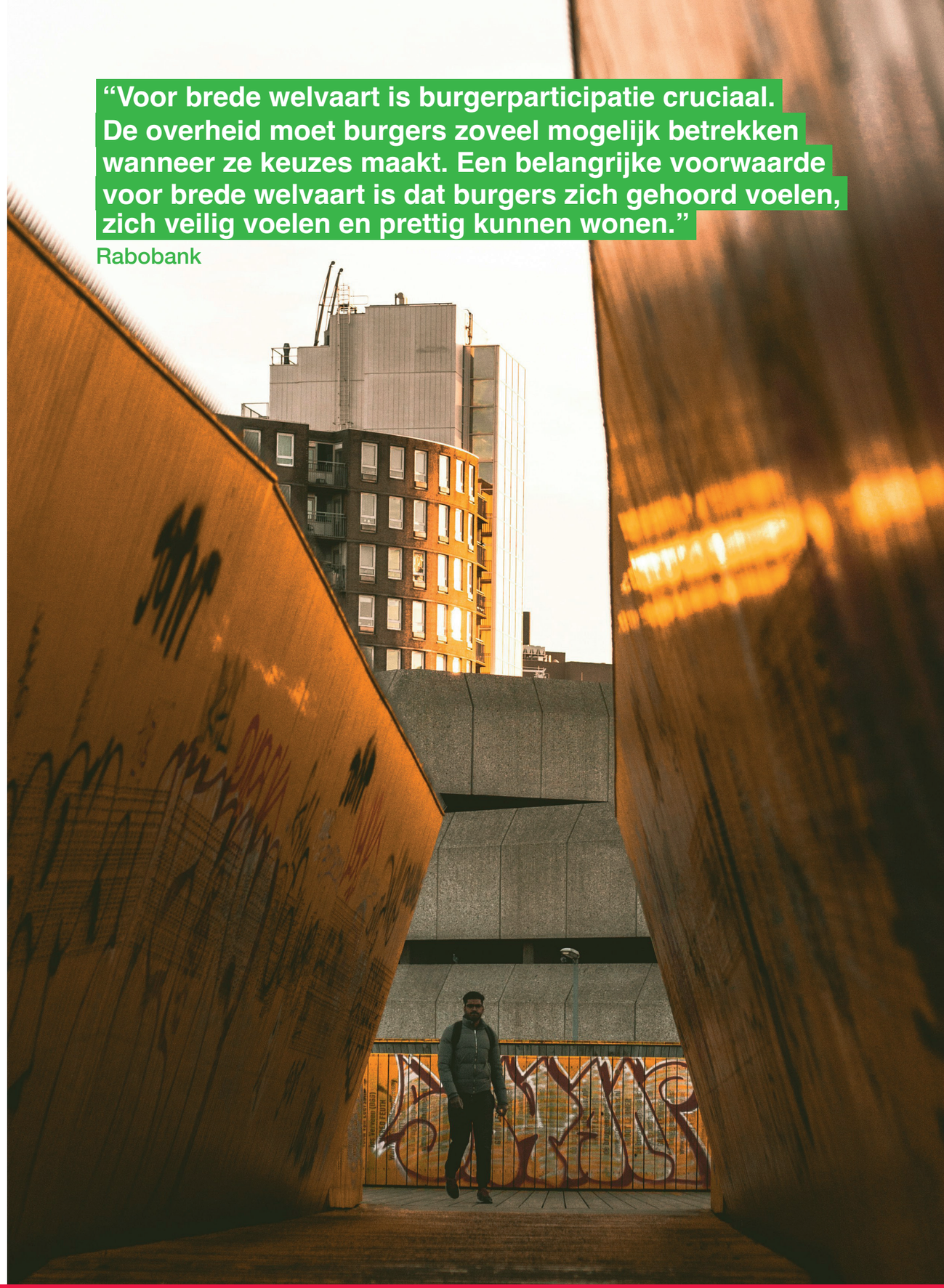
6 Behoud de dynamiek en beschouw de situatie regelmatig

Een belangrijke realisatie is dat de brede welvaart aanpak geen one-solution-fits-all is. Het is daarom noodzakelijk om dynamisch te blijven in de aanpak en per situatie te bekijken hoe de aanpak het beste toegepast kan worden. Daarnaast zorgt regelmatig beschouwen van de situatie ervoor dat er steeds geleerd kan worden van de aanpak en deze steeds beter toegepast kan worden op de Rotterdamse opgaven. Een periodieke ijking waarbij gekeken wordt of we nog op de juiste koers zitten aan de hand van de gezamenlijke langetermijnagenda zorgt ervoor dat we kunnen bijsturen waar nodig. Dit moment is ook geschikt om naar de onvermijdelijke keuzes te kijken om te zien of we hier nog steeds dezelfde afwegingen maken. Verder kan dit een moment zijn waar de effectiviteit van beleid beoordeeld wordt. Zoals eerder aangegeven,verdient dit meer aandacht in onze stad. Een logisch moment hiervoor zou elke twee jaar voorafgaand en halverwege een bestuursperiode zijn. Dan is de informatie vanuit het wijkprofiel en de Staat van de Stad beschikbaar. De brede welvaartsaanpak werkt door in het beleid door het maken van keuzes en het beoordelen van de effectiviteit daarvan. In de P&C cyclus (Planning & Controlcyclus) worden de middelen voor het beleid geautoriseerd en de uitvoering van beleid gevolgd. Het is daarom van belang om de brede welvaart-aanpak toe te voegen aan zowel de P&C cyclus als in de beleidscyclus. Het onderzoeksinstituut PON & Telos gaat in *“Besturen op brede welvaart: Conceptueel en praktisch: een model om van ambitie tot actie te komen”* in op hoe de brede welvaart toegepast kan worden in de beleidscyclus.[7]

7. https://magazine.hetpon-telos.nl/19-juli-2023-het-pon-telos-magazine-bredewelvaart/besturen-op-brede-welvaart

“Voor brede welvaart is burgerparticipatie cruciaal. De overheid moet burgers zoveel mogelijk betrekken wanneer ze keuzes maakt. Een belangrijke voorwaarde voor brede welvaart is dat burgers zich gehoord voelen, zich veilig voelen en prettig kunnen wonen.”

Rabobank

WAT IS ER AL OVER GEZEGD?

[23bb008016] Collegebrief over input brief ondernemingsstrategie Havenbedrijf
In de input brief over de ondernemingsstrategie van het Havenbedrijf Rotterdam n.v. stelt het college dat brede welvaart en welzijn centraal staan bij het publieke belang, waarbij uitgegaan wordt van brede welvaart als pijler voor de toekomst in plaats van louter economisch belang.

[23bb006221] Collegebrief over SDG-rapportage 2023
In de collegebrief over de SDG-rapportage 2023 wordt de relatie tussen de SDG's en de brede welvaart voor Rotterdam genoemd. Hieruit blijkt dat de huidige situatie is dat er voornamelijk met de SDG's gewerkt wordt en de brede welvaart meer als concept wordt gezien waaraan de SDG's bijdragen.

[23bb006223] Bijlage behorende bij 23bb006221 over Doelen voor Rotterdamse doeners Voluntary Local Review

De betreffende SDG-rapportage.

[23bb007519] Brief van PWC over jaarrekeningcontrole 2023
In de brief van PWC over de jaarrekeningcontrole 2023 wordt benoemd dat de impact op brede welvaart inzicht kan geven wanneer dit meegenomen wordt in de planning-en-control cyclus.

[23bb005797] Collegebrief over Brede welvaart
In deze collegebrief wordt een reactie gegeven op het Rabobank rapport "*Mainport Zuid-Holland in de nieuwe economie*" en wordt ingegaan op de huidige inzet van het college op de brede welvaart. Hierin geeft de wethouder economie aan dat het college het belang inziet van de brede welvaart en een kijk op welvaart die breder is dan materiële welvaart.

[23bb001220] Bijlage behorende bij 23bb001219 over rapport Mainport Zuid-Holland in de nieuwe economie
Het betreffende rapport van de Rabobank 'Mainport Zuid-Holland in de nieuwe economie'

[23bb002524] Aanvraag regeling van werkzaamheden Biljoen over brede inzet op brede welvaart voor 190423
De aanvraag van GroenLinks Rotterdam over de inzet van het college op de brede welvaart.

[23bb005734] Inzetten op brede welvaart in Rotterdam
In dit amendement wordt een toevoeging aan het beleidskader armoede en schulden 2023-2026 gemaakt waarin het college opgedragen wordt zich niet alleen op armoede en schulden in te zetten maar ook op het verhogen van de brede welvaart in Rotterdam. Dit amendement is verworpen.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

De plannen die we in dit initiatiefvoorstel voorstellen zijn kostenneutraal. We dragen een andere manier van werken aan, een andere manier van keuzes maken en een kwaliteitsverbetering van de bestaande werkwijzen. Daarnaast maken we gebruik van de kennis en kunde die de gemeente al bezit, bijvoorbeeld bij OBI en Wijk aan Zet. Het inrichten van het kennisteam willen we ook vanuit de bestaande organisatie doen.

Het zal wat tijd kosten om deze andere werkwijze goed toe te passen. We rekenen op werkend leren, waarbij we leren van wat het beste werkt terwijl we er aan werken. Dit hoeft in principe geen kosten met zich mee te dragen.

NAWOORD

In dit initiatiefvoorstel hebben we uiteengezet hoe GroenLinks Rotterdam de brede welvaartaanpak ziet voor de gemeente Rotterdam. De noodzaak om aan brede welvaart te werken is hoog, Rotterdam scoort slecht op veel aspecten van de brede welvaart en het vertrouwen in de politiek is ongekend laag. Door transparant aan te geven wat de gevolgen zijn van beleid op de brede welvaartsindicatoren voor het hier, nu, elders en later worden de keuzes navolgbaar. Het geeft daarnaast de Rotterdammer handvatten om mee te praten over wat zij belangrijk vinden.

De brede welvaartaanpak moet breed gedragen worden. Het moet iets van alle Rotterdammers worden, waarbij bewoners, wijkraden, ondernemers meedenken over en bijdragen aan de aanpak. We hopen met dit initiatiefvoorstel een eerste stap gezet te hebben. We gaan graag met iedereen in gesprek om de aanpak verder vorm te geven.

ONTWERPBESLUIT

De gemeenteraad van Rotterdam,

Gelezen het initiatiefvoorstel “Voorbij de Economische Groei” van GroenLinks Rotterdam;

Besluit:

Het college opdracht te geven om:

1. De huidige stand van de brede welvaart voor het ‘hier en nu’ en ‘elders en later’ van Rotterdam in kaart te brengen aan de hand van gegevens van de afdeling Onderzoek en Business Intelligence en het CBS;

2. Een gezamenlijke langetermijnagenda te ontwikkelen over waar we willen dat Rotterdam staat in 2040 in samenspraak met burgers, wijkraden, ondernemers en andere belanghebbenden;

3. Een kwalitatieve toevoeging aan raadsvoorstellen te maken waarin de gevolgen voor de brede welvaart uit een gezet worden ter bevordering van de navolgbaarheid van beleidskeuzes;

4.1 Laagdrempelige gesprekken te voeren met bewoners, wijkraden, ondernemers en instellingen over wat brede welvaart betekent voor hen;

4.2 Het gesprek met de gemeenteraad te faciliteren waarin antwoorden worden gezocht op de vragen die bij de onvermijdelijke keuzes van brede welvaart horen:

1. Aan welk aspect van brede welvaart wordt vooral belang gehecht?
2. Welke afruilen tussen de aspecten van brede welvaart zijn aanvaardbaar?
3. Welke afruilen tussen brede welvaart ‘hier en nu’ en ‘elders’ en ‘later’ zijn aanvaardbaar?
4. Wat is de gewenste verdeling van het welzijn onder inwoners van de regio?

5.1. De brede welvaart te verankeren binnen het college van burgemeester en wethouders door een verantwoordelijke aan te stellen die een coördinerende rol oppakt en eindverantwoordelijke is op dit onderwerp;

5.2 De brede welvaart te verankeren binnen de ambtelijke organisatie door een kennisteam op te zetten die ambtenaren ondersteund bij en kennis deelt over de brede welvaart aanpak;

6. Een periodieke herijking in te bouwen waar de huidige stand van de brede welvaart wordt vastgesteld en gekeken wordt waar bijgestuurd moet worden in de brede welvaart aanpak;

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van …

De griffier, De voorzitter,

BIJLAGE A INDICATOREN

Welzijn

Een belangrijke toevoeging van brede welvaart ten opzichte van traditionele welvaart, is de focus op welzijn. In een samenleving die verder gaat dan economische groei, is welzijn een belangrijke graadmeter voor hoe goed het met mensen gaat. Welzijn is een breed begrip en niet alle aspecten van welzijn zijn even goed meetbaar. Daarnaast is het belangrijk voor de gemeente om onderscheid te maken tussen de soorten welzijn waar de gemeente invloed op uit kan oefenen door middel van beleid, en waar de gemeente helaas geen invloed op heeft. Voor dit onderscheid maken we gebruik van de aspecten die professor Ruut Veenhoven van het Erasmus Happiness Economics Research Organisation heeft uitgetekend.

	Externe kwaliteiten	*Interne kwaliteiten*
Levensvoorwaarden	Leefbaarheid van de omgeving	Levensvaardigheid van het individu
Levensuitkomsten	Nut van leven	Levensvoldoening/geluk

De gemeente kan beleid maken tot het verbeteren van de externe kwaliteiten van haar inwoners, maar heeft geen invloed op de interne kwaliteiten. Ruut Veenhoven stelt het volgende: “Leefbaarheid van de omgeving duidt op de voorwaarden voor een goed leven die in de omgeving besloten liggen. Daarbij zijn zeer verschillende zaken in het geding, zoals frisse lucht, zuiver water, voldoende eten, scholing, afwezigheid van discriminatie en veiligheid.” De gemeente heeft een rol in het verzorgen van deze zaken die de leefbaarheid vergroten. Ook heeft de gemeente invloed op Nut van leven, wat door Ruut Veenhoven als volgt wordt omschreven: “Nut van leven gaat over externe effecten van een leven. Bij beoordeling daarvan kan men kijken naar de functionaliteit voor zaken die buiten het individu liggen, zoals de bijdragen aan de samenleving, de kunsten of de wetenschap.”

Materiële welvaart

Materiële welvaart is hetgeen wat traditioneel gezien wordt als welvaart. Het omvat het inkomen van mensen wat zij te besteden hebben om goederen en diensten te kopen. Mensen die hierbij goederen en diensten kunnen kopen die niet bestemd zijn voor een eerste levensbehoefte hebben een grotere welvaart dan mensen die dit niet kunnen. Aangezien lange tijd gedacht werd dat materiële welvaart de belangrijkste graadmeter was van de welvaart van mensen, is veel beleid gestoeld op het vergroten van materiële welvaart.

Gezondheid

Gezondheid – zowel de daadwerkelijke als de ervaren gezondheid – is sterk bepalend voor de kwaliteit van leven. Een (chronische) ziekte beperkt onder meer iemands mogelijkheden om actief en volwaardig deel te nemen aan de samenleving. Dit effect wordt versterkt door een samenleving die slecht toegankelijk is. Gezondheid gaat niet alleen om het ontvangen van zorg op het moment van ziekte, maar ook om preventieve maatregelen. Zo zijn toegang tot gezonde voeding, voldoende beweging en een goede luchtkwaliteit van belang voor het voorkomen van gezondheidsklachten. Een insteek van voorkomen is beter dan genezen is hierbij een belangrijk uitgangspunt.

Arbeid en vrije tijd

Binnen de brede welvaart wordt ook aandacht besteed aan arbeid en vrije tijd. Aan de ene kant is het van belang dat mensen werk hebben wat goed bij ze past en wat goed betaald, aan de andere kant is het ook van belang dat ze hun tijd en geld kunnen besteden aan vrije tijd. Een deel van deze indicator was al opgenomen in het traditionele begrip van welvaart, waarbij arbeid diende als manier om inkomsten te genereren voor consumptie. Bij brede welvaart wordt arbeid gezien als een breder aspect waarbij het gaat om of men tevreden is met het werk zelf, de arbeidsvoorwaarden, het inkomen en de carrière mogelijkheden. Ook de balans tussen arbeid en vrije tijd zelf is van belang voor brede welvaart. Een ander aspect van arbeid en vrije tijd is opleiding, waarbij de mogelijkheid tot onderwijs van grote invloed is op de welvaart.

Wonen

Wonen is een eerste levensbehoefte en daardoor enorm belangrijk voor de brede welvaart. Als niet aan deze behoefte voldaan kan worden, hebben de andere aspecten weinig zinvolle nut voor de brede welvaart. Vanuit een goed en betaalbaar dak boven het hoofd kan gewerkt worden aan het vergroten van de andere aspecten. Daarnaast is wonen iets waar mensen relatief veel geld aan uitgeven, waardoor het extra belangrijk is dat het goed geregeld is.

Samenleving

De indicator samenleving valt uiteen in twee aspecten. Zo is er de samenleving die ondersteund wordt door instituties zoals de overheid en het rechtssysteem en de samenleving die gemaakt wordt door de sociale en maatschappelijke contacten van inwoners. Een overheid en rechtssysteem die toegankelijk en bereikbaar is voor iedereen is van groot belang voor de structuur van een samenleving en daarom onderdeel van de brede welvaart. Een van de concrete manieren waarop we zien wat de invloed is van samenleving op brede welvaart, is de vermindering van vertrouwen in de politiek en de overheid. Problematiek zoals de toeslagenaffaire leidt tot een lager vertrouwen in de overheid en de samenleving en daardoor ook tot een lagere brede welvaart.

Naast de formele structuren van de samenleving zijn ook de informele structuren van belang voor een brede welvaart. De informele structuren bestaan uit sociale contacten. Voor de brede welvaart is het van belang hoeveel sociale contacten iemand heeft en hoe intens deze contacten zijn. Iemand met veel hechte vriendschappen heeft een hogere brede welvaart dan iemand met weinig kennissen. Verder is het maatschappelijk leven van belang voor de brede welvaart. Door het meedoen aan het maatschappelijk leven, door bijvoorbeeld vrijwilligerswerk te doen, wordt de brede welvaart vergroot.

Veiligheid
Veiligheid wordt als een belangrijke reden tot geluk gezien, vandaar de toevoeging van dit aspect als indicator van de brede welvaart. Misdaad en onveiligheid hebben grote invloed op de kwaliteit van leven. Dit geldt zowel voor daadwerkelijke onveiligheid als voor het gevoel van onveiligheid. Een veilig land heeft een hogere brede welvaart. In een veilig land kunnen ook de andere aspecten van brede welvaart, zoals arbeid, gezondheid, en welzijn beter gedijen. Gelukkig is Nederland een relatief veilig land, maar Rotterdam is wel een van de onveiligste steden van Nederland.

Milieu
Een steeds belangrijkere indicator voor brede welvaart is milieu. Hoe slechter het gaat met het milieu, des te belangrijker wordt deze indicator voor de brede welvaart. In een gezond en schoon milieu heeft men de ruimte om te werken aan de andere indicatoren van de brede welvaart. Daarnaast worden de indicatoren van gezondheid en welzijn direct beïnvloed door het milieu. Schoon water, goede luchtkwaliteit, en ruime en diverse natuur zijn levensbehoeften. Schone lucht en diverse natuur zijn lastig te vinden in de stad Rotterdam. Daarnaast betekent de focus op milieu ook dat we de brede welvaart voor toekomstige generaties kunnen behouden.

BIJLAGE B MEER LEZEN

Besturen op brede welvaart: Conceptueel én praktisch: een model om van ambitie tot actie te komen. Het Pon-Telos.

Perspectief op brede welvaart in 2040: Bouwen aan de economie van de toekomst. Sociaal Economische Raad.

Aan de slag met brede welvaart als gemeente. Vereniging van Nederlandse Gemeenten.
Bevorderen van brede welvaart in de regio: Keuzes voor beleid. Planbureau voor de Leefomgeving.

Brede welvaart en de SDG'S: Overeenkomsten, verschillen, en rollen voor beleid. Planbureau voor de Leefomgeving.

Koersen op brede welvaart in Zuid-Holland. Rabobank

Regionale Monitor Brede Welvaart 2023. Centraal Bureau voor de Statistiek

Brede welvaart. Centraal PlanBureau

Nationaal netwerk brede welvaart

Ondernemen voor brede welvaart: Naar nieuw Rijnlands samenspel. VNO-NCW

Bronnen
Omslagfoto: Menyhert - stock.adobe.com
Foto pagina 5: EnginKorkmaz - stock.adobe.com

ATION
Rotterdam Centraal
SERVICE CENTER
SERVICE CENTER